

IKÄÄNTYNEIDEN PERHEHOIDON MYÖNTÄMISPERUSTEET, SOVELTAMISOHJEET JA ASIAKASMAKSUT

Yhtymähallitus 22.1.2019 § 9

Taustaa

Ikääntyneiden perhehoito on kunnan palvelurakennetta vahvistava toimintamuoto, joka palvelumuotona sijoittuu kotihoidon ja tehostetun asumispalvelun välimaastoon. Ikäihmisten perhehoito on inhimillisen, kotoisan ja turvallisen arjen mahdollistava hoidon ja huolenpidon muoto. Sen perustana ovat yhteisöllisyys ja perheen arkeen osallistuminen ikäihmisten tarpeet huomioiden. Perhehoidon kokonaisuus pohjautuu Perhehoitolakiin (263/2015). Perhehoidon järjestämisestä kunta huolehtii tarkoitukseen varattavien määrärahojen puitteissa.

Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän ikääntyneiden perhehoidon yhtenäiset myöntämisperusteet, soveltamisohjeet, palkkioluokat sekä asiakasmaksut takaavat alueella yhteiset ja laadukkaat perhehoidon palvelut. Ikääntyneiden perhehoidon yhteisen soveltamisohjeen pohjana ovat olleet seudun kunnissa voimassa olevat myöntämisperusteet ja soveltamisohjeet sekä palkkioluokkarakenne. Päivitetyssä toimintaohjeessa ja palkkiorakennetarkastelussa on huomioitu perhehoitolain lisäksi, valtakunnallisten hankkeiden kautta saatu kokemus (OSS- hanke) sekä I&O Uudenmaan maakunnan ikäihmisten perhehoidon valmistelun materiaali. Valmistelussa on selkeytetty myöntämisperusteita ja soveltamisohjetta ja luotu yhtenäiset perhehoidon asiakasmaksut.

Ikäihmisten perhehoidon toimintaohje sisältää tiedon, miten Keski-Uudenmaan sote järjestää, tuottaa ja toteuttaa toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeessa kuvataan perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteutusta, perhehoidon palkkioihin ja korvauksiin liittyviä periaatteita, perhehoitajan asemaa ja tuen muotoja sekä niiden toteutusta. Perhehoidon toimintaohje turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan sekä tarkentaa kaikkien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet.

Perhehoidon asiakasmaksuissa ei ole aiemmin ollut käytössä kuntien yhtenäisiä asiakasmaksuja. Uudet Keski-Uudenmaan soten asiakasmaksut takaavat osaltaan asiakkaiden tasa-arvoiset ja kustannuksiltaan yhtenevät palvelut.

Ikääntyneiden perhehoidon sisältö ja kohderyhmä

Ikääntyneiden perhehoitoa voidaan toteuttaa sekä perhekodissa että asiakkaan kotona. Ikäihmisten perhehoitoa on eri muotoista. Perhehoidon moninaisuus mahdollistaa asiakkaan palveluntarvetta vastaavan tuen ja avun.

Perhehoidon muodot (perhekodissa tai asiakkaan kotona):

- Pitkäaikainen perhehoito
- Lyhytaikainen perhehoito
- Lyhytaikainen osavuorokautinen perhehoito
- Pitkäaikainen osavuorokautinen perhehoito
- Perhehoidon tuntihoito

Perhehoito on sosiaalipalvelua ja sen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin, ja sitä toteutetaan yksilöllisen hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Ikäihmisen on mahdollista saada perhehoitoa, kun hänellä ei ole sairaalahoidon, muun vaativan ammatillisen hoidon, kahden henkilön avustamisen tai säännöllisen yöaikaisen

avustamisen tarvetta, mutta hän ei pärjää kotona kotihoidon, omaishoidon tai muiden tukipalveluiden turvin. Yksinäisyys ja turvattomuus korostuvat usein perhehoidon asiakkuuksien taustalla.

Pitkäaikaisessa ja lyhytaikaisessa perhehoidossa on kolme palkkioluokkaa, jotka pohjautuvat tehtyyn palvelutarpeen arviointiin asiakkaan toimintakyvystä, voimavaroista ja avun tarpeesta.

- Hoitopalkkio luokka 1: Säännöllinen hoivan ja huolenpidon tarve
- Hoitopalkkio luokka 2: Lähes jatkuva hoivan ja huolenpidon tarve
- Hoitopalkkio luokka 3: Jatkuva hoivan ja huolenpidon tarve

Palkkioiden lisäksi perhehoitajan kotona tapahtuvasta perhehoidosta maksetaan kulkorvaus ja mahdollisesti erikseen sovittu käynnistämiskorvaus.

Perhehoidossa hoitajalle kertyy vapaata pitkäaikaisessa perhehoidossa 3 vrk kuukaudessa ja lyhytaikaisessa, osavuorokautisessa ja sijaisperhehoidossa 2 vrk jokaisesta kuukautta kohden, jona hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 vrk. Perhehoidon asiakkaiden hoidosta vapaan ajalta sovitaan erikseen.

Perhehoitajan tuki kattaa sekä taloudellisen, että emotionaalisen tuen. Perhehoidon valmennuksen lisäksi perhehoitajalle tulee turvata hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä koulutusta ja työnohjauksellista tukea.

Perhehoidon asiakasmaksut

Perhehoidon asiakasmaksujen määräytymiseen vaikuttavat perhehoidon kesto sekä se, missä perhehoitoa toteutetaan. Perhehoidossa tapahtuvan hoidon osalta pitkäaikaisen perhehoidon maksu säilyy ennallaan. Lyhytaikaisen perhehoidon sekä asiakkaan kotona tapahtuvan perhehoidon asiakasmaksut ehdotetaan yhtenäistettävän Keski-Uudenmaan soten alueella seuraavasti

Perhehoitajan kotona tapahtuva perhehoito:

- Perhehoitajan kotona tapahtuva lyhytaikainen perhehoidon asiakasmaksu ehdotetaan olevan lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun suuruinen
- Osavuorokautinen perhehoidon asiakasmaksun ehdotetaan olevan puolet lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksusta.
- Perhehoidon tuntihoito (enintään 3 tuntia) ehdotetaan myötäilevän pienimmän tilapäisen kotihoidon maksua

Hoidettavan kotona tapahtuva perhehoito:

- Hoidettavan kotona tapahtuvan pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksun ehdotetaan määräytyvän voimassa olevan säännöllisen kotihoidon asiakasmaksutaulukon mukaisesti
- Lyhytaikaisen perhehoidon asiakasmaksu ehdotetaan olevan lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksun suuruinen vähennettynä 10 eurolla (asiakas maksa kulut itse)

- Osavuorokautisen ja tuntihoidon osalta perhehoidon asiakasmaksun ehdotetaan olevan puolet lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksusta vähennettynä 5 euroa (asiakas maksaa kulut itse)

Käyttövaraksi asiakkaalle ehdotetaan 253,62€/kk. Käyttövaran laskentamalli on seuraava: Minimikäyttövaran määrä tarkistetaan vuosittain toimeentulotuen perusosan suuruudesta. Käyttövara on toimeentulotuen perusosa vähennettynä ruokaosuudella. Ruokaosuus on 49 % perusosasta eli 51 % toimeentulotuen perusosasta on minimikäyttövaran määrä. Toimeentulotuen perusosa on vuonna 2019 497,29 euroa.

Vaikutusten arviointi

Lähtökohtaisesti perhehoito korvaa, siirtää tai vähentää muiden palveluiden käyttöä. Ikääntyneiden perhehoito ei lisää asiakkaan palvelua ja näin kunnan kustannuksia, vaan korvaa ja säästää muiden palvelun käyttöä.

Ikääntyneiden perhehoidon henkilöstövaikutuksissa korostuu ensisijaisesti se, että perhehoidon kokonaisuus on vielä kohtalaisen uusi malli toimia, jonka vuoksi eri työprosessit ovat vielä strukturoimattomia. Perhehoidon vahvistuminen vaatii laaja-alaista työpanosta eri toimijoilta. Ikäihmisten perhehoidon lisääntyessä tarvitaan työntekijöitä perhehoitoa hoitamaan. Toisaalta perhehoidon lisääntyminen keventää/vähentää muiden hoivapalveluiden käyttöä. Perhehoitajien saatavuus on tällä hetkellä suurin yksittäinen este perhehoidon laajentumiselle.

Perhehoidon toimintaohjeen ja palkkioiden muutoksilla ei ole todennäköisesti vaikutusta asiakkaisiin. Palkkion ja kulukorvauksen pienentyminen saattaa vaikuttaa perhehoitajien halukkuuteen jatkaa perhehoitajina, jolloin asiakas voi joutua siirtymään palveluiden piiriin toisaalle. Yhtenäinen toimintaohje parantaa kuitenkin asiakkaiden tasavertaista palvelua ja perhehoidon käytettävyyttä asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Perusteluna maltillisiin palkkioihin on, että perhehoitajalta ei vaadita ammatillista koulutusta ja vaihtoehto kaksi on kokonaistaloudellisista lähtökohdista katsoen muuta palvelurakennetta tukeva ratkaisu. Suunnitelmassa on, että perhehoidon palkkiot, päivitetty perhehoidon soveltamisohje sekä perhehoidon asiakasmaksut otetaan käyttöön portaittain 1.5.2019 alkaen uusien toimeksiantosopimusten osalta ja voimassa olevien sopimusten osalta. Toimeksiantosopimuksia uusitaan perhehoitajien kanssa hoitopalkkioiden muuttuessa. Voimassa olevat perhehoidon toimeksiantosopimukset päätetään 30.4.2019 mennessä (2 kk irtisanomisaika). Vanhat sopimukset ovat voimassa 30.4.2019 asti. Uudet sopimukset astuvat voimaan 1.5.2019 alkaen.

LIITE   Ikäihmisten perhehoidon soveltamisohje

OHEISMATERIAALI   Ikäihmisten toimeksiantosuhteisen perhehoidon myöntämisperusteet ja soveltamisohjeet sekä palkkioluokat

Eesitys KYJ

Yhtymähallitus päättää,

-hyväksyä ikäihmisten perhehoidon soveltamisohjeet sekä perhehoidon palkkiot vaihtoehto 2 mukaisesti, jotka otetaan käyttöön portaittain 1.5.2019 alkaen uusien toimeksiantosopimusten osalta ja voimassaolevien sopimusten osalta

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän jäsenkunnat

Muutoksenhaku

Kuntalain 134 §, oikaisuvaatimus